

Interpelacja 33/2019

W sprawie : W sprawie zanieczyszczenia Bałtyku

- **Karol Guzikiewicz**

INTERPELACJA

Działając na podstawie art.23 pkt.1 Ustawy o Samorządzie Wojewódzkim, wnioskuję do Zarządu w związku z przygotowaniem planu pracy Doraźnej Komisji Gospodarki Morskiej i Śródlądowej Sejmiku Województwa Pomorskiego o odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakie działania podejmował Zarząd Województwa w sprawie zanieczyszczenia wód Bałtyku a zwłaszcza Zatoki Gdańskiej wynikające z zalegającego w zatopionych wrakach ropopochodnego paliwa oraz broni chemicznej?
Na przykład:
 - stanowiska
 - pisma do instytucji państwowych
 - ekspertyzy naukowe
 - udział w konferencjach naukowych
2. Czy Zarząd Województwa wie, jaka instytucja lub służby monitorują na bieżąco zagrożenie ekologiczne i jak szacowane są ryzyka występowania skażeń?
3. Czy występowano do Komisji Europejskiej lub NATO bezpośrednio lub za pośrednictwem instytucji rządowej o środki finansowe lub inne działania w celu wydobycia niebezpiecznych substancji?
4. Czy sprawę ratowania Bałtyku od zagrożeń ekologicznych należy wpisać jako jedno z głównych zadań do nowej strategii województwa oraz instytucji w ramach współpracy zagranicznej
 - Euroregionu Bałtyk
 - Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku
 - Współpraca w ramach BSSSC
 - Baltic Development Forum

Uzasadnienie: Od kilku lat media i naukowcy alarmują, że na dnie Bałtyku w pobliżu polskiego wybrzeża spoczywają bomby ekologiczne. Są to wraki z drugiej wojny światowej i zatopiona po jej zakończeniu broń chemiczna i amunicja. Dlatego też należy poprosić naukowców, przedstawicieli władz oraz organizacji ekologicznych o opinie na temat możliwych zagrożeń i sposobów ich zapobieżenia oraz podjęcia stanowczych działań przez Samorząd Województwa.

Odpowiadając na Pana interpelację z dnia 15 lipca 2019 r. w sprawie zanieczyszczenia wód Bałtyku iperytem i substancjami ropopochodnymi, przedstawiam poniżej stosowne wyjaśnienia odnoszące się do kwestii wskazanych przez Pana Radnego.

Odnosząc się do zapytania o działania podjęte przez Zarząd Województwa Pomorskiego (ZWP) w sprawie zanieczyszczenia wód Bałtyku, a zwłaszcza Zatoki Gdańskiej, wynikającego z zalegającego w zatopionych wrakach ropopochodnego paliwa oraz broni chemicznej, informuję, że w dniu 12 lipca 2018 r. Marszałek Województwa Pomorskiego skierował pismo do Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Minister GMIŻŚ), (załącznik nr 1). W przedmiotowej korespondencji Marszałek Województwa Pomorskiego wyraził swoje obawy w stosunku do zagrożenia wód i wybrzeża Zatoki Gdańskiej, jakie może nastąpić w wyniku wycieku paliwa z wraku „Franken”, zatopionego na wschód od półwyspu Helskiego w czasie II wojny światowej. Była to reakcja na raport pt. *„Wstępny plan oczyszczania wraku t/s Franken”* (wydawcą raportu jest Fundacja Mare z siedzibą w Warszawie, a partnerem merytorycznym Instytut Morski w Gdańsku), sporządzony w czerwcu 2018 r. na podstawie danych zebranych w czasie ekspedycji badawczej przeprowadzonej w kwietniu 2018 r. w ramach projektu *„Redukcja negatywnego wpływu wycieków paliwa z wraku tankowca Franken”*. Z raportu wynika bowiem, że wrak jest na granicy zawalenia się pod własnym ciężarem, czego konsekwencją będzie niekontrolowane uwolnienie się prawdopodobnie zalegających w zbiornikach wraku paliw i olejów do środowiska wodnego. Marszałek Województwa Pomorskiego wyraził obawę, iż może to skutkować skażeniem środowiska naturalnego na lata. W konsekwencji czego degradacji ulegnie środowisko naturalne gatunków ryb oraz obszary Natura 2000, przyroda chroniona w Nadmorskim Parku Krajobrazowym oraz Parku Krajobrazowym Mierzei Wiślanej, zniszczone zostaną plaże całej Zatoki Gdańskiej w tym Półwyspu Helskiego, Zatoki Puckiej, Mierzei Wiślanej, obszar Delt Wisły i Żuław. Katastrofa ekologiczna, jaka może zaistnieć wskutek wycieku ww. substancji chemicznych spowoduje długotrwałe zniszczenie obszarów najbardziej atrakcyjnych turystycznie w kraju.

W wyniku podjętej przez Marszałka Województwa Pomorskiego korespondencji z Ministrem GMIŻŚ, Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni, z upoważnienia ww. Ministra, powołał zespół roboczy ds. zagrożeń związanych z zaleganiem na dnie Zatoki Gdańskiej wraku „Franken”. W pracach ww. zespołu biorą udział przedstawiciele: Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej, Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Urzędów Morskich w Gdyni, Słupsku i Szczecinie oraz Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Pierwsze spotkanie ww. zespołu odbyło się w dniu 5 października 2018 roku, w trakcie którego omówiono zagrożenia i rozpatrzono dostępną dokumentację z monitoringu wraku „Franken”, w tym również Raport Fundacji MARE (przedmiotowa korespondencja stanowi załączniki 2-4 do niniejszej odpowiedzi).

Odnosząc się do pytania Pana Radnego *„czy Zarząd Województwa wie, jaka instytucja lub służby monitorują na bieżąco zagrożenie ekologiczne i jak szacowane*

szą ryzyka występowania skażeń?”, informuję, że kompetencje w zakresie prowadzenia działań i zarządzania obszarami morskimi zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 2214 ze zm.) posiada minister właściwy ds. gospodarki morskiej – jako naczelny organ administracji morskiej oraz dyrektorzy urzędów morskich – jako terenowe organy administracji morskiej. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 7 października 1991 r. w sprawie utworzenia urzędów morskich, określenia ich siedzib oraz terytorialnego zakresu działania dyrektorów urzędów morskich (Dz. z 1991, Nr 98, poz. 438 ze zm.), na terenie województwa pomorskiego utworzono następujące urzędy morskie: Urząd Morski w Gdyni i Urząd Morski w Słupsku.

Statut Urzędu Morskiego w Gdyni nadany Zarządzeniem Nr 34 Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 grudnia 2017 r. w *sprawie nadania statutu Urzędowi Morskiemu w Gdyni* określa komórki organizacyjne wchodzące w skład urzędu, w tym Inspektorat Ochrony Środowiska Morskiego. Zgodnie z aktualnie obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Morskiego w Gdyni (stanowiącym załącznik do zarządzenia wewnętrznego Nr 37 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 5 lipca 2018 r.) do zadań Inspektoratu Ochrony Środowiska Morskiego (§ 48 ust. 1 pkt 2) i 6)) w szczególności należy nadzór i kontrola stanu czystości obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej przy użyciu statków powietrznych oraz zdjęć satelitarnych, również na rzecz urzędów morskich w Słupsku i Szczecinie, w zakresie zanieczyszczeń pochodzących ze statków i z innych źródeł, a także powstających na skutek zatapiania odpadów w morzu oraz prowadzenie ewidencji wraków, w których istnieje możliwość zalegania ropopochodnych substancji.

Natomiast na podstawie art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1355) utworzony został państwowy monitoring środowiska, w którym gromadzone są, uzyskane na podstawie badań monitoringowych, dane i informacje o stanie elementów przyrodniczych w zakresie m.in. wód podziemnych i wód powierzchniowych wraz z osadami dennymi, wód przejściowych, a także wód morza terytorialnego, wód wyłącznej strefy ekonomicznej Rzeczypospolitej Polskiej i wód przybrzeżnych, w tym dna i skały macierzystej znajdujących się na obszarze tych wód. Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określony w opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wieloletnich strategicznych programach państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programach państwowego monitoringu środowiska.

Dodatkowo podlegające Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej instytuty badawcze, tj.: Instytut Morski w Gdańsku oraz Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni, prowadzą prace naukowo-badawcze dotyczące m.in.: stanu i ochrony środowiska morskiego, czy ekologii morza. Podczas prowadzonej przez Marszałka Województwa Pomorskiego korespondencji nt. wraku t/s Franken, Minister GMiŻŚ informował, że wszystkie znane wraki statków, w tym „Franken”, są stale monitorowane, w szczególności w zakresie ewentualnych zanieczyszczeń środowiska morskiego.

Jednocześnie odnośnie występowania do instytucji rządowych w sprawie zabezpieczenia środków finansowych przeznaczonych na wydobycie niebezpiecznych substancji, informuję, że przedmiotowa kwestia została poruszona w piśmie z dnia 12 lipca 2018 r. skierowanym do Ministra GMiŻŚ. Marszałek Województwa Pomorskiego, w związku z zagrożeniem dla wód i wybrzeża Zatoki Gdańskiej, jakie stanowi zatopiony tankowiec „Franken”, zwrócił się apelem o zabezpieczenie środków finansowych w budżecie państwa lub finansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na podjęcie działań i likwidację zagrożenia, jakim jest zalegające we wraku tankowca „Franken” paliwo.

Ponadto z uwagi na realne zagrożenie wynikające z obecności zatopionych jednostek pływających i broni chemicznej w wodach Bałtyku, należy rozważyć umieszczenie w strategii województwa zapisów dotyczących działań, które mają na celu zapobiegnięcie wystąpieniu katastrof ekologicznych, ze wskazaniem administracji rządowej jako odpowiedzialnej za realizację tych zadań.

Reasumując Zarząd Województwa Pomorskiego mając na uwadze stan czystości wód i wybrzeża morskiego, w szczególności Zatoki Gdańskiej oraz zdając sobie sprawę z realnego zagrożenia, jakie może stanowić wyciek substancji chemicznych, w tym paliwa ropopochodnego z wraków statków, podjął działania w celu zwrócenia uwagi na ten bardzo istotny problem organom administracji morskiej posiadającym kompetencje w tym zakresie, tj. przede wszystkim Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.